

Chambre des Représentants

SESSION 1972-1973.

22 MAI 1973.

PROPOSITION DE LOI

sauvegardant, en ce qui concerne les avantages accordés par la sécurité sociale, les droits acquis de la mère qui cesse temporairement d'être assujettie à la sécurité sociale.

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA PREVOYANCE SOCIALE ⁽¹⁾,
PAR M. DENEIR.

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi a été examinée par votre commission en cinq réunions. Certains organismes, tels l'Office national d'Allocation familiales pour Travailleurs salariés, l'Office national des Pensions pour Travailleurs salariés, l'Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité et le Conseil national du Travail, ont été consultés pour avis, de même que le Ministre de l'Emploi et du Travail. Tous les avis émis figurent ci-après, avec les résultats de la discussion en commission.

I. — Exposé introductif de l'auteur.

Les effets de cette proposition de loi ont une portée restreinte. Cependant, sur le plan des principes la proposition est importante, car elle reconnaît explicitement dans le cadre de la sécurité sociale des travailleurs salariés, la valeur sociale de la tâche éducative de la mère.

Quel est le but de la proposition de loi ?

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. De Mey.

A. — Membres : MM. Callebert, De Mey, Deneir, Pierret, Plasman, Van Herreweghe, Verhaegen, Verhenne. — Basecq, Boeykens, Brouhon, Demets, Namèche, Vandenhove, Vanijlen. — Borsu, D'haeseleer, Flamant, Niemegeers. — Moreau, Payfa. — Babylon, Olaerts.

B. — Suppléants : MM. Declercq (Tijl), Diegenant, Markey, Remacle (Léon). — Mme Copée-Gerbinet, MM. Gondry, Grégoire, Temmerman. — Bonnel, Waltniel. — Maes. — Anciaux.

Voir :

42 (1971-1972) :

- N° 1 : Proposition de loi.
- N° 2 : Amendements.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1972-1973.

22 MEI 1973.

WETSVOORSTEL

ter bescherming van het verworven recht op de voordelen van de maatschappelijke zekerheid voor de moeder die tijdelijk ophoudt onderworpen te zijn aan de maatschappelijke zekerheid.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE SOCIALE VOORZORG ⁽¹⁾,
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER DENEIR.

DAMES EN HEREN,

Het onderhavige voorstel werd besproken tijdens vijf vergaderingen van uw commissie. Bepaalde instellingen zoals de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor werknemers, de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen, het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering en de Nationale Arbeidsraad werden om advies gevraagd. Ook de Minister van Tewerkstelling en Arbeid werd geraadpleegd. Samen met de resultaten van de bespreking in uw commissie volgen hierna ook — voor zover nodig — alle uitgebrachte adviezen.

I. — Inleidende uiteenzetting van de auteur.

De uitwerking van dit wetsvoorstel heeft slechts een beperkte draagwijdte. Doch op het stuk van principes is het voorstel belangrijk, omdat het in het kader van de sociale zekerheid der werknemers uitdrukkelijk de sociale waarde van de opvoedende taak van de moeder erkent.

Wat beoogt het wetsvoorstel ?

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer De Mey.

A. — Leden : de heren Callebert, De Mey, Deneir, Pierret, Plasman, Van Herreweghe, Verhaegen, Verhenne. — Basecq, Boeykens, Brouhon, Demets, Namèche, Vandenhove, Vanijlen. — Borsu, D'haeseleer, Flamant, Niemegeers. — Moreau, Payfa. — Babylon, Olaerts.

B. — Plaatsvervangers : de heren : Declercq (Tijl), Diegenant, Markey, Remacle (Léon). — Mre Copée-Gerbinet, de heren Gondry, Grégoire, Temmerman. — Bonnel, Waltniel. — Maes. — Anciaux.

Zie :

42 (1971-1972) :

- N° 1 : Wetsvoorstel.
- N° 2 : Amendementen.

Lorsqu'une mère, travailleuse salariée, interrompt son activité professionnelle dans le but d'éduquer un enfant en bas âge, elle maintient, lors de la reprise d'une activité professionnelle salariée, le bénéfice de certains droits auxquels elle pouvait prétendre en vertu de l'activité professionnelle exercée avant l'interruption.

Conditions de base requises.

Trois conditions doivent être remplies :

1° la travailleuse doit être assujettie à un régime belge de sécurité sociale pour travailleurs salariés.

Il s'agit donc de travailleuses engagées sous les liens d'un contrat de louage de travail, ou de personnes qui y sont assimilées en vertu de lois de sécurité sociale;

2° la travailleuse doit interrompre son activité professionnelle dans le but d'éduquer un enfant en bas âge.

Ces enfants doivent répondre à des critères d'âge et de filiation :

a) critères d'âge : il s'agit d'enfants âgés de trois ans au plus. Ce maximum est porté à six ans si l'enfant est handicapé ou s'il souffre d'une maladie de longue durée;

b) critères de filiation : en principe, il doit s'agir des propres enfants de la mère. Y sont cependant assimilés, les enfants adoptés et les enfants du conjoint.

L'interruption ne pourra donc dépasser trois ans par enfant ou six ans par enfant handicapé ou gravement malade;

3° la mère doit au terme de la période d'interruption autorisée, reprendre une activité professionnelle l'assujettissant à un régime belge de sécurité sociale pour travailleurs salariés. Deux exigences sont prévues :

a) la reprise doit avoir lieu au plus tard trente jours après le troisième ou le sixième anniversaire de l'enfant qui a donné lieu à l'interruption;

b) la travailleuse doit avoir repris le travail depuis six jours au moins, ou être depuis trente jours au moins inscrite comme demandeur d'emploi en application des dispositions relatives au chômage, avant de pouvoir bénéficier des allocations.

Avantages accordés.

Afin d'éviter toute équivoque, il y a lieu de signaler que, durant l'interruption, la travailleuse ne pourra prétendre, en vertu de la présente proposition de loi, à aucune allocation découlant des lois de sécurité sociale. Pendant cette période, elle n'est en effet plus assujettie à un régime de sécurité sociale des travailleurs, et la proposition n'a pas pour but de l'y maintenir.

Ce n'est que lors de la reprise de l'activité professionnelle que les effets de la proposition se feront sentir.

Ces avantages ont trait, d'une part, au délai minimum d'assujettissement requis dans certains secteurs de la sécurité sociale pour travailleurs salariés et d'autre part, à la valorisation des années d'interruption pour le calcul de la pension dans le régime des pensions pour travailleurs salariés.

Wanneer een moeder die loonarbeid verricht, haar beroepsactiviteit onderbreekt om een zeer jong kind op te voeden, moet zij bij het hervatten van een bezoldigde beroepsarbeid bepaalde rechten behouden waarop zij aanspraak kon maken krachtens de beroepsarbeid die zij vóór de onderbreking uitoefende.

Basisvereisten.

De werknemster moet voldoen aan drie voorwaarden :

1° zij moet onderworpen zijn aan een Belgische sociale zekerheidsregeling voor werknemers.

Het gaat dus om werknemers die gebonden zijn door een arbeidsovereenkomst of die daarmee gelijkgesteld zijn krachtens de wetten op de sociale zekerheid;

2° de werknemster moet haar beroepsarbeid onderbreken om een zeer jong kind op te voeden.

Ook die kinderen moeten aan bepaalde criteria inzake leeftijd en afstamming voldoen :

a) leeftijdscriteria : de kinderen mogen ten hoogste drie jaar oud zijn. Die leeftijdsgrens wordt op zes jaar gebracht, wanneer het om een gehandicapt of langdurig ziek kind gaat;

b) afstammingscriteria : in principe moet het om de eigen kinderen van de moeder gaan. Daarmee worden evenwel gelijkgesteld de geadopteerde kinderen en de kinderen van de echtgenoot.

De onderbreking mag dus niet langer duren dan drie jaar per kind of zes jaar per gehandicapt of ernstig ziek kind;

3° na afloop van de toegelaten onderbreking moet de moeder haar beroepsarbeid hervatten, zodat zij opnieuw onder een Belgische sociale zekerheidsregeling voor werknemers valt. Er zijn twee voorwaarden gesteld :

a) de beroepsarbeid moet worden hervat uiterlijk dertig dagen na de derde of de zesde verjaardag van het kind voor wie de moeder die arbeid heeft onderbroken;

b) alvorens de werknemster de desbetreffende uitkeringen kan genieten, moet zij sedert ten minste zes dagen het werk hervat hebben of sedert ten minste dertig dagen ingeschreven zijn als werkzoekende bij toepassing van de bepalingen betreffende de werkloosheid.

Voordelen.

Om ieder misverstand te voorkomen, zij erop gewezen dat de werknemster, tijdens de onderbreking, krachtens dit wetsvoorstel geen aanspraak zal kunnen maken op enigerlei uitkering op grond van de sociale zekerheidswetten. Gedurende die periode is zij immers niet onderworpen aan een sociale zekerheidsregeling voor werknemers en het voorstel heeft niet tot doel haar onder een dergelijke regeling te behouden.

Eerst wanneer de beroepsarbeid wordt hervat, kan de werknemster aanspraak maken op de voordelen die uit dit voorstel voortvloeien.

Die voordelen hebben betrekking enerzijds op de minimumtermijn gedurende welke men in sommige sectoren van de sociale zekerheidsregeling voor werknemers aan die regeling moet onderworpen zijn alvorens aanspraak op uitkering te kunnen maken en anderzijds op het in aanmerking nemen van de jaren onderbreking voor de berekening van het pensioen in de pensioenregeling voor werknemers.

1° Neutralisation des conséquences de la période d'interruption.

Dans certains secteurs de la sécurité sociale, un délai minimum d'assujettissement est requis avant que le travailleur ne soit admis au bénéfice des prestations.

C'est le cas dans les secteurs suivants :

- assurance contre la maladie et l'invalidité;
- assurance contre le chômage;
- allocations familiales, pour certaines prestations.

La proposition de loi fixe les principes suivants :

a) la neutralisation doit avoir comme effet de garantir le bénéfice du stage accompli.

Si la période de stage a été accomplie en entier durant la période d'activité professionnelle précédant l'interruption, lors de la reprise de l'activité professionnelle ce stage ne devra pas être refait;

b) si le stage n'a été accompli que partiellement, il pourra être complété lors de la reprise du travail.

2° Valorisation de la période d'interruption.

En principe, la pension de retraite des travailleuses salariées est amputée d'autant de quarantièmes qu'il y a d'années d'interruption. La proposition prévoit que les périodes d'interruption pourront être valorisées, selon des conditions à fixer par le Roi.

II. — Discussion générale.

1. Point de vue du Ministre de la Prévoyance sociale, exposé en avril 1972.

Le but poursuivi par les auteurs de la proposition de loi est certes louable; il répond d'ailleurs à une préoccupation qui figure parmi celles que les partis au gouvernement ont inscrites à leur programme d'action, ainsi qu'en témoigne l'accord qu'ils ont conclu et qui précise que des dispositions seront prises afin de maintenir aux mères travailleuses leur droit aux avantages de sécurité sociale en cas d'interruption de travail.

Le Ministre a cependant demandé à la commission de ne pas choisir comme point de départ de ses travaux sur ce thème, la présente proposition de loi.

Celle-ci, telle qu'elle est formulée, appelle en effet des remarques. Outre l'aspect assez indirect de sa formulation, elle tend à modifier la situation actuelle en ce qui concerne le droit aux prestations de l'A.M.I., aux allocations familiales, aux indemnités de chômage, ainsi que le calcul de la pension de retraite. Or, les objectifs prévus en matière d'allocations familiales peuvent être atteints par une modification des articles 41 et 57bis des lois coordonnées, qui peut être réalisée par arrêté royal.

De même, pour le secteur de l'assurance maladie, l'article 66 de la loi du 9 août 1963 permet au Roi de réduire le stage prévu pour le droit aux indemnités, en faveur des femmes titulaires.

1° Neutralisering van de gevolgen van de onderbreking.

In sommige sectoren van de sociale zekerheid moet de werknemer gedurende een minimumtermijn aan die regeling onderworpen zijn om er de uitkeringen te kunnen van genieten.

Dat is met name het geval in de volgende sectoren :

- ziekte- en invaliditeitsverzekering;
- werkloosheidsverzekering;
- kinderbijslag, voor bepaalde uitkeringen.

Het wetsvoorstel voert de volgende principes in :

a) het gevolg van de neutralisering moet zijn dat voordelen verbonden aan een volbrachte wachttijd behouden blijven.

Indien de wachttijd geheel volbracht is in het arbeidstijdvak vóór de onderbreking, moet hij na de hervatting van de beroepsarbeid niet herbegonnen worden;

b) indien de wachttijd slechts gedeeltelijk volbracht is, kan die bij de hervatting van de beroepsarbeid worden aangevuld.

2° In aanmerking nemen van het tijdvak van onderbreking.

In principe wordt het rustpensioen van de werkneemster met evenveel veertigsten verminderd als er jaren onderbreking zijn geweest. Het voorstel bepaalt dat het tijdvak van onderbreking in aanmerking kan worden genomen voor de berekening van het pensioen, onder door de Koning te bepalen voorwaarden.

II. — Algemene bespreking.

1. Standpunt van de Minister van Sociale Voorzorg, ter kennis gebracht in april 1972.

Het door de auteurs van het wetsvoorstel nagestreefde doel is ongetwijfeld lofwaardig en komt trouwens tegemoet aan een van de punten van zorg die de regeringspartijen in hun programma hebben opgenomen, zoals blijkt uit het akkoord dat zij gesloten hebben en waarin is bepaald dat maatregelen zullen worden genomen om de moeders-werkneemsters hun rechten op de voordelen inzake sociale zekerheid te laten behouden wanneer zij hun arbeid onderbreken.

De Minister heeft niettemin de commissie verzocht het wetsvoorstel niet als uitgangspunt voor haar werkzaamheden te laten dienen.

In verband met de huidige redactie van dit wetsvoorstel dienen bepaalde opmerkingen te worden gemaakt. Naast het feit dat het vrij indirect geformuleerd is, strekt het ertoe de huidige toestand te wijzigen in verband met de Z.I.V.-verstrekkingen, de kinderbijslagen, de werkloosheidsuitkeringen evenals de berekening van het rustpensioen. De inzake kinderbijslagen nagestreefde doeleinden kunnen evenwel worden bereikt door een wijziging van de artikelen 41 en 57bis van de gecoördineerde wetten, wat bij koninklijk besluit kan gebeuren.

Voor de sector van de ziekteverzekering machtigt artikel 66 van de wet van 9 augustus 1963 de Koning evenzo de wachttijd voor het recht op uitkeringen in te korten ten voordele van de rechthebbende vrouwen.

Peut-être n'est-il pas inutile de rappeler à ce propos qu'actuellement déjà, ce stage est sensiblement réduit pour les femmes qui reprennent une activité après une interruption ne dépassant pas le moment où l'enfant atteint l'âge de trois ans (ou de six ans, s'il s'agit d'un enfant handicapé).

En outre, la femme titulaire qui se trouve dans cette situation, est actuellement dispensée de tout stage pour le droit aux soins de santé dès sa reprise de travail.

Ainsi, pour deux secteurs importants, l'assurance maladie et les allocations familiales, l'objectif essentiel de la proposition est réalisable par arrêté royal.

Le Ministre ne s'est pas prononcé sur l'aspect de la proposition qui concerne le droit aux allocations de chômage, étant donné que ce secteur relève de la compétence du Ministre de l'Emploi et du Travail.

Au sujet de la nécessité de légiférer sur le soin de déterminer les conditions de prise en considération, pour le calcul de la pension de retraite, des périodes de non-assujettissement visées par les auteurs, en ce qui concerne les travailleuses mères de famille, le Ministre a été moins formel. Toutefois, la législation actuelle permet déjà, après avis favorable du Comité de Gestion de l'Office national des Pensions pour Travailleurs salariés, de prendre en considération pour le calcul de la pension, des périodes de non-assujettissement à la sécurité sociale.

Il paraît néanmoins indispensable, étant donné les aspects spécifiques des législations et réglementations des diverses branches visées, et compte tenu, en outre, des répercussions financières éventuelles, de recueillir l'avis des comités de gestion des secteurs concernés, sur une revision de la situation des travailleuses qui interrompent temporairement leur activité professionnelle pour se consacrer à leurs enfants en bas âge.

Le Conseil national du Travail, dont l'avis avait été sollicité en 1967, au sujet d'une proposition de loi du sénateur Smet ayant un objet similaire, a d'ailleurs émis un avis dont nous relevons les considérations suivantes :

« Le Conseil se rallie au principe de la préservation des droits à la sécurité sociale au profit des femmes obligées pour des raisons familiales, d'interrompre temporairement l'exercice de leur profession de travailleuse salariée.

» Cependant, chaque secteur des assurances sociales ayant une technique législative différente, le Conseil estime que pour l'application pratique de ce principe, les organes de gestion des divers secteurs des assurances sociales devraient être consultés ».

S'il convient d'adapter au mieux la législation sociale aux situations dignes d'intérêt, il y a également lieu d'éviter de créer des situations abusives.

**

Pour l'ensemble de ces motifs, le Ministre a obtenu que la commission surseoie à ses discussions afin de permettre la consultation des différents comités de gestion des branches concernées.

2. Avis.

a) Les organismes publics, chargés de l'application de la législation sur laquelle la proposition de loi a une incidence, ont donc été consultés par le Ministre de la Prévoyance sociale.

Het is misschien niet overbodig er in dit verband aan te herinneren dat deze wachttijd nu reeds gevoelig ingekort is voor vrouwen die hun werkzaamheden hervatten na een onderbreking die niet verder reikt dan het ogenblik waarop het kind de leeftijd van drie jaar (of zes jaar wanneer het om een gehandicapt kind gaat) bereikt heeft.

Bovendien wordt de vrouw die verzekeringsplichtig is en zich in die toestand bevindt, thans vrijgesteld van elke wachttijd, zodat zij recht op geneeskundige verzorging heeft vanaf het ogenblik dat zij de arbeid hervat.

Aldus kan het voornaamste doel van het wetsvoorstel voor twee belangrijke sectoren — ziekteverzekering en kindbijslagen — bij koninklijk besluit worden verwezenlijkt.

De Minister spreekt zich niet uit over het voorstel in zover dit betrekking heeft op het recht op werkloosheidsuitkeringen, aangezien die sector onder de bevoegdheid valt van de Minister van Tewerkstelling en Arbeid.

In verband met de vraag of er wetbepalingen nodig zijn om vast te stellen onder welke voorwaarden voor de werknemers die gezinshoofd zijn de door de auteurs bedoelde tijdvakken gedurende welke de werknemers niet onderworpen waren aan de sociale zekerheid, in aanmerking komen voor de berekening van het rustpensioen, is de Minister minder formeel. Toch is het, volgens de huidige wetgeving, reeds mogelijk, na een gunstig advies van het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Werknemerspensiões, tijdvakken waarin de betrokkene niet onderworpen was aan de sociale zekerheid, in aanmerking te nemen voor de berekening van het pensioen.

Het schijnt evenwel onontbeerlijk te zijn — gelet op de specifieke aspecten van de wetgeving en reglementeringen m.b.t. de verschillende betrokken takken en bovendien rekening houdend met de eventuele financiële weerslag — het advies in te winnen van de beheerscomités van de betrokken sectoren over een herziening van de toestand van de werknemers die tijdelijk hun beroepsarbeid stopzetten om zich aan hun jonge kinderen te wijden.

De Nationale Arbeidsraad, die in 1967 om advies werd gevraagd i.v.m. een wetsvoorstel van senator Smet, dat een gelijkaardig doel nastreefde, heeft trouwens een advies uitgebracht, waarvan wij de volgende beschouwingen weergeven :

« De Raad sluit zich aan bij het beginsel dat het recht op de voordelen van de sociale zekerheid voor vrouwen die om gezinsredenen tijdelijk hun beroep als werknemer moeten onderbreken, gevrijwaard behoren te worden.

» Aangezien er nochtans voor elke tak van de sociale zekerheid een andere wetgevende techniek bestaat, meent de Raad dat voor de praktische toepassing van dit beginsel de beheersorganen van de verschillende takken van sociale verzekering dienen te worden geraadpleegd ».

Ofschoon de wetgeving inzake sociale zekerheid moet worden aangepast aan toestanden die onze belangstelling verdienen, dient er ook te worden voor gewaakt dat geen wan-toestanden in het leven geroepen worden.

**

Om al die redenen stemt de commissie er op verzoek van de Minister mee in haar bespreking op te schorten zodat het advies van de verschillende beheerscomités van de betrokken takken kan worden ingewonnen.

2. Adviezen.

a) De openbare instellingen die belast zijn met de toepassing van de wetgeving waarop het wetsvoorstel een weerslag heeft, werden derhalve door de Minister van Sociale Voorzorg geraadpleegd.

Il s'agit de :

— *l'Institut national d'Assurance Maladie-Invalidité.*

En sa séance du 17 mai 1972, le Comité de Gestion du service des indemnités de l'I.N.A.M.I. a, en ce qui concerne le stage en matière d'assurance-indemnités, émis l'avis suivant :

« Le Comité de Gestion a constaté que cette proposition s'applique à l'ensemble des secteurs de la sécurité sociale et présente des implications qui ne concernent pas exclusivement l'assurance-indemnités. Il suggère en conséquence de soumettre cette proposition au Conseil national du Travail, en vue d'un examen d'ensemble.

» En ce qui concerne le secteur des indemnités d'incapacité de travail, il marque son accord sur le contenu de la proposition et notamment sur la solution permettant de parfaire le stage pendant la période de cessation d'activité, moyennant le paiement d'une cotisation.

» Sur le plan technique, il croit cependant utile de faire remarquer que le libellé de l'article 2 est susceptible d'interprétations contradictoires et ne permet pas de savoir si la « cotisation minimale » doit être payée pendant toute la durée de la cessation d'activité ou, au contraire, ne doit éventuellement être payée que pendant une partie de cette période.

» Enfin, il se demande s'il ne conviendrait pas d'assimiler la période de cessation d'activité dans le but d'élever un enfant à une situation sociale digne d'intérêt au sens de l'article 21, 6°, de la loi du 9 août 1963 et si, en conséquence, le bénéfice de l'assurance continuée visée à l'article 216 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 ne devrait pas être accordé pour ladite période, de manière à maintenir dans tous les cas le droit aux prestations de santé et à assimiler ces journées à des journées de travail pour l'octroi de la pension ».

Il convient de signaler que l'avis du Comité de Gestion du service des soins de santé n'a pas été sollicité, le stage en matière d'assurance soins de santé, lors de la reprise du travail de la mère, ayant été supprimé.

— *l'Office national d'Allocations familiales pour Travailleurs salariés.*

Le Comité de Gestion de l'O.N.A.F.T.S. a émis, le 2 mai 1972, un avis, aux termes duquel :

« La proposition de loi vise notamment à neutraliser ces périodes d'interruption de travail sur le plan des droits sociaux.

» Toutefois, afin d'éviter le risque d'un avis divergent sur cette proposition qui concerne tous les secteurs de la sécurité sociale, le Comité de Gestion, à l'unanimité, a jugé souhaitable ne pas se prononcer sur le principe de cette proposition et de proposer au Ministre de la Prévoyance sociale, de la soumettre au Conseil national du Travail, afin d'obtenir un avis coordonné valable pour tous les secteurs de la sécurité sociale.

» Le Comité reste toutefois disposé à émettre un avis sur les questions de pure modalité en matière d'allocations familiales, si le Ministre le consulte à ce sujet ».

— *l'Office national des Pensions pour Travailleurs salariés.*

Au cours des mois d'avril et de mai 1972, le Comité de Gestion a examiné la proposition. Les considérations suivantes ont été émises :

« Le Comité de Gestion attire l'attention, en premier lieu, sur le fait que la proposition de loi peut seulement être con-

Het betreft :

— *het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.*

Het Beheerscomité van de dienst uitkeringen van het R.I.Z.I.V. bracht op 17 mei 1972 volgend advies uit i.v.m. de wachttijd voor de uitkeringsverzekering :

« Het Beheerscomité heeft geconstateerd dat dit voorstel van toepassing is op de gezamenlijke sociale-zekerheidssectoren en implicaties vertoont die niet uitsluitend de uitkeringsverzekering betreffen. Het suggereert bijgevolg dat dit voorstel aan de Nationale Arbeidsraad zou worden overgelegd met het oog op een algemeen onderzoek.

» Ten aanzien van de sector voor de uitkeringen wegens arbeidsongeschiktheid, stemt het in met de inhoud van het voorstel en, inzonderheid, met de oplossing die het mogelijk maakt de wachttijd te doorlopen tijdens de periode van activiteitsonderbreking mits betaling van een bijdrage.

» Op het technische vlak, oordeelt het dat het nuttig is te doen opmerken dat de redactie van artikel 2 aanleiding kan geven tot tegenstrijdige interpretaties en het niet mogelijk maakt te weten of de « minimale bijdrage » voor gans de duur van de arbeidsonderbreking moet worden betaald of, integendeel, eventueel enkel tijdens een gedeelte van deze periode moet worden betaald.

» Ten slotte rijst bij het Comité de vraag of het niet aangewezen ware de periode van activiteitsonderbreking om een kind op te voeden, gelijk te stellen met een behartenswaardige sociale toestand in de zin van artikel 21, 6°, van de wet van 9 augustus 1963 en of, bijgevolg, het voordeel van de voortgezette verzekering, beoogd bij artikel 216 van het koninklijk besluit van 4 november 1963, voor deze periode niet zou moeten verleend worden zodat het recht op de geneeskundige verstrekkingen in alle gevallen zou gehandhaafd blijven, en deze dagen met arbeidsdagen gelijk te stellen voor de toekenning van het pensioen ».

Er zij aangestipt dat het Beheerscomité van de dienst gezondheidszorg van het R.I.Z.I.V. niet om advies werd verzocht aangezien de wachttijd inzake geneeskundige verstrekkingen bij werkhervatting van de moeder werd afgeschaft.

— *de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers.*

Het Beheerscomité van de R.K.W. bracht op 2 mei 1972 volgend advies uit :

« Het wetsvoorstel heeft namelijk tot doel die periodes van arbeidsonderbreking te neutraliseren op het stuk van de sociale rechten.

» Ten einde het gevaar niet te lopen een afwijkend advies uit te brengen over dit voorstel dat alle sectoren van de maatschappelijke zekerheid aanbelangt, heeft het Comité het eenparig wenselijk geacht zich niet uit te spreken over het principe van het voorstel en aan de Minister van Sociale Voorzorg voor te stellen het voor te leggen aan de Nationale Arbeidsraad om een gecoördineerd advies te bekomen dat geldt voor alle sectoren van de maatschappelijke zekerheid.

» Het Beheerscomité blijft echter bereid een advies uit te brengen over loutere modaliteitsproblemen inzake kinderbijslag indien de Minister het daarover raadpleegt ».

— *de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen.*

Het Beheerscomité van de R.P.W. onderzocht het wetsvoorstel in april en mei 1972. Het gaf de volgende overwegingen ten beste :

« Het Beheerscomité vestigt er vooreerst de aandacht op dat het wetsvoorstel slechts als een deelmaatregel kan wor-

siderée comme une mesure partielle dans le cadre d'une politique globale, laquelle devrait reconnaître le double rôle que tient la femme en tant que mère, d'une part, et en tant que travailleuse, d'autre part.

» L'analyse de la proposition de loi permet de constater que le titre ne reflète nullement la teneur de cette proposition. En effet, les mesures proposées visent, d'une part, à neutraliser la période au cours de laquelle la mère cesse temporairement son activité pour élever ses jeunes enfants, et ce en vue d'appliquer les règles selon lesquelles l'obtention ou le maintien du droit aux indemnités ou aux prestations est subordonné à la condition que l'intéressée ait accompli certaines périodes de stage ou versé certaines cotisations; d'autre part, en ce qui concerne le secteur des pensions, il est proposé moyennant certaines conditions, de valoriser cette période pour la fixation des droits. Or, cette valorisation dépasse la sauvegarde des droits acquis dont il est question dans le titre de la proposition.

» Le Comité de Gestion constate en outre, que les développements ne concordent pas toujours avec le texte proposé. C'est ainsi, par exemple, que dans les développements de l'article 3, il est question d'une reprise indispensable du travail dans les trois mois après l'expiration de la troisième ou de la sixième année suivant la naissance de l'enfant, alors que le texte même de l'article 3 prescrit une reprise du travail dans les trente jours.

» Le Comité estime, en ce qui concerne le secteur des pensions, qu'il serait opportun de rappeler en premier lieu les dispositions en vigueur.

» Aux termes de l'article 6, § 3, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, le travailleur cessant, après le 31 décembre 1944, toute activité professionnelle et ne se trouvant pas dans une période d'inactivité, assimilée à une période d'activité, a la faculté de continuer à bénéficier de l'arrêté royal n° 50 pour la durée d'inactivité, s'il justifie d'une cause exceptionnelle admise par l'Office national des Pensions pour Travailleurs salariés. Le bénéfice de cette disposition est subordonné à l'introduction d'une demande dans le délai de deux ans, à compter de la date à partir de laquelle l'intéressé satisfait aux conditions requises et au versement tant des cotisations patronales que des cotisations personnelles, calculées sur la base des rémunérations fictives.

» Selon la jurisprudence actuelle du Comité de Gestion, le fait que la mère élève ses enfants peut être considéré comme une cause exceptionnelle d'interruption de travail. Il n'en reste pas moins que la décision n'est prise qu'en fonction d'un ensemble d'éléments pouvant différer d'un cas à l'autre.

» Le Comité de Gestion estime que la proposition de loi est fondée là où elle offre, à la femme qui élève ses enfants en bas âge, la faculté de bénéficier du régime de pension des travailleurs salariés pendant une période de trois ou de six ans, selon le cas, sans pour cela devoir justifier d'une cause exceptionnelle.

» Il constate toutefois que cet objectif peut être réalisé sans devoir apporter des modifications à la loi. L'article 3, 2°, de l'arrêté royal n° 50 constitue une base légale suffisante en vue de concrétiser, par une modification du Règlement général, la mesure proposée.

» Par ailleurs, le Comité de Gestion est d'avis que ce système d'extension automatique du champ d'application ne peut porter atteinte aux dispositions de l'article 6, § 3, du Règlement général précité, lesquelles doivent rester d'application dans toute leur intégralité. C'est ainsi qu'entre autres, il restera possible d'apporter, dans le contexte examiné en

den beschouwd in het kader van een globale politiek die de dubbele rol van de vrouw, eensdeels als moeder, anderdeels als werknemster, zou moeten erkennen.

» Het onderzoek van het wetsvoorstel toont aan dat de titel niet de lading dekt. Inderdaad, de voorgestelde maatregelen beogen, eensdeels, de periode tijdens welke de moeder tijdelijk haar beroepsactiviteit stopzet met het oog op de opvoeding van haar kleine kinderen, te neutraliseren voor de toepassing van de regelingen waarin het verkrijgen of het behouden van het recht op uitkeringen of verstrekkingen afhankelijk wordt gesteld van het vervullen van bepaalde stageperiodes of het storten van bepaalde bijdragen; anderdeels wordt, voor de pensioensector, voorgesteld deze periode, onder bepaalde voorwaarden, voor de vaststelling van de rechten te valoriseren. Welnu, deze valorisatie reikt verder dan de bescherming van de verworven rechten, waarvan in de titel van het voorstel sprake is.

» Het Beheerscomité stelt daarenboven vast dat de toelichting niet altijd strookt met de voorgestelde tekst. Zo is bijvoorbeeld in de toelichting bij artikel 3 sprake van een noodzakelijke werkhervatting binnen drie maanden na het verstrijken van het derde of zesde jaar volgend op de geboorte van het kind, dan wanneer in de tekst van artikel 3 zelf een werkhervatting binnen dertig dagen is voorgescreven.

» Wat de pensioensector betreft, acht het Comité het opportuun in de eerste plaats de vigerende bepalingen in herinnering te brengen.

» Luidens artikel 6, § 3, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, kan de werknemer die na 31 december 1944 elke beroepsarbeid staakt en die zich niet bevindt in een met een arbeidsperiode gelijkgestelde periode van inactiviteit, het voordeel van het koninklijk besluit n° 50 voor de duur van de inactiviteit blijven genieten, indien hij laat blijken van een door de Rijksdienst voor Werknemerspensiolen aangenomen uitzonderlijke reden. Het voordeel van deze bepaling is afhankelijk gesteld van de indiening van een aanvraag binnen twee jaar, te rekenen vanaf de datum waarop de betrokkene aan de gestelde voorwaarden voldoet en van de betaling zowel van de werkgevers- als van de werknemersbijdragen, berekend op basis van de fictieve bezoldigingen.

» Volgens de huidige rechtspraak van het Beheerscomité kan het feit dat de moeder haar kinderen opvoedt als een uitzonderlijke reden van werkonderbreking worden beschouwd. Het blijft evenwel zo dat de beslissing slechts wordt genomen in functie van een geheel van elementen die van geval tot geval kunnen verschillen.

» Het Beheerscomité acht het wetsvoorstel gegrond waar het aan de vrouw, die haar kleine kinderen opvoedt, de mogelijkheid verleent om het voordeel van de pensioenregeling voor werknemers te genieten gedurende een periode van drie tot zes jaar, naargelang van het geval, zonder het bewijs van een uitzonderlijke reden te moeten leveren.

» Het stelt evenwel vast dat dit doel zonder wetswijziging kan verwezenlijkt worden. Artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit n° 50 biedt immers een voldoende wettelijke basis om aan de voorgestelde maatregel concrete vorm te geven door een wijziging van het Algemeen Reglement.

» Bovendien oordeelt het Beheerscomité dat dit stelsel van automatische uitbreiding van de werkingsfeer geen afbreuk mag doen aan de bepalingen van artikel 6, § 3, van genoemd Algemeen Reglement, die in hun algeheelheid van toepassing moeten blijven. Zo zal het ondermeer mogelijk blijven in de hier onderzochte context aan individuele gevallen een oplos-

l'occurrence, une solution aux cas individuels, lorsque l'interruption de travail pour une cause exceptionnelle, excède la période de trois ou de six ans à laquelle l'automatisme s'applique.

» Le Comité constate que, dans l'esprit des auteurs de la proposition de loi, l'assimilation de la période d'interruption de travail pour la cause précitée doit être subordonnée au versement de cotisations dont le montant sera déterminé par le Roi.

» Puisque la proposition de loi préconise une solution acceptable pour les femmes et que le recours à la mesure proposée doit être facilité au mieux, le Comité estime que, par analogie aux dispositions relatives à la période d'études, l'effort financier auquel est subordonnée l'assimilation doit demeurer limité aux cotisations personnelles. Les membres qui représentent la Fédération générale du Travail de Belgique ont, jusqu'à ce jour, réservé leur attitude à ce sujet.

» Le Comité de Gestion, en outre, insiste sur le fait que la mesure proposée ne peut inclure aucune obligation, mais doit uniquement offrir aux femmes qui en expriment le désir la faculté de verser les cotisations imposées en vue de valoriser la période d'interruption de travail en cause dans le cadre du régime de pensions. Cette conception implique que l'application de la mesure proposée doit être subordonnée à la condition que l'intéressée introduise une demande à cet effet.

» Dans cette optique, une adaptation du texte de l'article 4 de la proposition de loi serait également indiquée; en effet, toute obligation que celui-ci comporte éventuellement, surtout au regard de l'exposé des motifs, devrait être écartée.

» D'autre part, le Comité estime que, pour des raisons pratiques, il serait préférable que toutes les femmes, même celles qui ne reprennent pas le travail, puissent user de la faculté qui leur est offerte. Cela se ramène à ce que chaque mère serait autorisée à verser la cotisation après la naissance d'un enfant, et ce pendant les trois ou les six premières années. Cette faculté serait néanmoins subordonnée à la condition que l'intéressée, au moment de l'interruption du travail, fût occupée depuis un an au moins en exécution d'un contrat de louage de services.

» En conclusion, le Comité de Gestion se permet de suggérer à Monsieur le Ministre de demander également l'avis du Conseil national du Travail sur la proposition de loi. Il estime en effet qu'il serait utile de consacrer un examen exhaustif à la proposition de loi qui touche les diverses branches de la sécurité sociale dans leurs rapports réciproques et qui, éventuellement, doit aussi être mise en corrélation avec les législations en matière de contrats de louage de services ».

b) Sur la proposition de la commission, le Ministre de la Prévoyance sociale a demandé, le 26 mai 1972, au Conseil national du Travail d'émettre un avis sur l'ensemble de la proposition de loi. Cet avis, qui porte le n° 394 et est daté du 27 septembre 1972, figure *in extenso* en annexe au présent rapport.

c) Enfin, dans une lettre du 12 mai 1972, le Ministre de l'Emploi et du Travail s'est également prononcé en faveur d'une adaptation du délai d'attente en matière d'assurance contre le chômage, mais uniquement si l'interruption dure au maximum trois ans par enfant. En voici les termes :

« J'ai l'honneur de vous faire savoir que non seulement je partage l'avis du Conseil national du Travail mais que je m'y suis rangé en soumettant ce problème au Comité de Gestion de l'Office national de l'Emploi.

» Je suis d'avis qu'étant donné le fait que toutes les dispositions relatives au chômage ont été regroupées dans des dispositions réglementaires, à savoir l'arrêté royal du

sing te geven wanneer de werkonderbreking, wegens een uitzonderlijke reden, de periode van drie of zes jaar, waarvoor het automatisme geldt, overschrijdt.

» Het Comité stelt vast dat, in de geest van de indieners van het wetsvoorstel, de gelijkstelling van de periode van werkonderbreking wegens de aangehaalde reden, afhankelijk moet worden gesteld van de betaling van bijdragen, waarvan het bedrag door de Koning zal worden bepaald.

» Aangezien het wetsvoorstel een voor de vrouwen aanvaardbare oplossing beoogt en het beroep op de voorgestelde maatregel zo ruim mogelijk moet worden gemaakt, meent het Comité, naar analogie met de bepalingen inzake studieperiode, dat de financiële inspanning waarvan de gelijkstelling afhankelijk wordt gesteld, beperkt moet blijven tot de persoonlijke bijdragen. De leden die het Algemeen Belgisch Vakverbond vertegenwoordigen houden voorts nog hun standpunt in dit verband in beraad.

» Het Beheerscomité legt er bovendien de nadruk op dat de voorgestelde maatregel geen verplichting mag impliceren, maar enkel aan de vrouwen die zulks wensen, de mogelijkheid moet bieden de opgelegde bijdragen te betalen ten einde de beoogde periode van werkonderbreking in het kader van de pensioenregeling te valoriseren. Dit houdt in dat de toepassing van de voorgestelde maatregel afhankelijk moet worden gesteld van de voorwaarde dat de betrokkene daartoe een aanvraag indient.

» In deze optiek zou ook een aanpassing van de tekst van artikel 4 van het wetsvoorstel aangewezen zijn derwijze dat elke verplichting die er, vooral gelet op de memorie van toelichting eventueel ligt in verval, zou worden geweerd.

» Anderdeels acht het Comité het om praktische redenen verkieslijk dat alle vrouwen, ook zij die het werk niet hervatten, van de geboden mogelijkheid gebruik zouden kunnen maken. Dit zou hierop neerkomen dat elke moeder, gedurende de eerste drie, respectievelijk zes jaren na de geboorte van een kind, de bijdrage zou kunnen betalen. Deze mogelijkheid zou nochtans afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat de betrokkene op het ogenblik van de werkonderbreking sedert ten minste 1 jaar was tewerkgesteld in uitvoering van een arbeidsovereenkomst.

» Tot slot veroorlooft het Beheerscomité zich aan de heer Minister voor te stellen eveneens de Nationale Arbeidsraad om advies over het wetsvoorstel te verzoeken. Het meent inderdaad dat een volledig onderzoek van het wetsvoorstel, dat de onderscheiden takken van de sociale zekerheid in hun onderlinge samenhang raakt en eventueel ook in verband dient te worden gebracht met de wetgevingen inzake arbeidsovereenkomsten, nuttig kan zijn ».

b) Op voorstel van de commissie verzocht de Minister van Sociale Voorzorg op 26 mei 1972 de Nationale Arbeidsraad advies uit te brengen over het gehele wetsvoorstel. Het terzake door de N.A.R. verstrekte advies n° 394 van 27 september 1972 wordt integraal als bijlage bij dit verslag opgenomen.

c) De Minister van Tewerkstelling en Arbeid sprak zich in een brief van 12 mei 1972 ten slotte ook uit voor een aanpassing van de wachttijd inzake werkloosheidsverzekering, maar slechts indien de onderbreking hoogstens drie jaar duurt per kind. Hier volgt de inhoud van die brief :

« Ik heb de eer U mede te delen dat ik niet enkel instem met het advies van de Nationale Arbeidsraad, maar dat ik de Raad bijval en dit probleem aan het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening voorleg.

» Ik ben de mening toegedaan dat, aangezien alle bepalingen in verband met de werkloosheid opnieuw gegroepeerd werden in reglementsbepalingen, namelijk het koninklijk

20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage et l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 relatif au chômage, il convient de traduire la proposition de Mme Verlact-Gevaert dans chacun des secteurs de la sécurité sociale concernée.

» J'ai soumis au Comité de Gestion de l'Office national de l'Emploi les deux propositions suivantes; la première est relative à l'acquisition de la qualité de bénéficiaire (article 118 de l'arrêté royal précité), la seconde concerne le maintien de cette qualité (article 123 du même arrêté) :

» Art. 118. — La période de référence visée à l'alinéa 1 peut être prolongée du nombre de jours au cours desquels la travailleuse-mère a effectivement interrompu son emploi salarié pour donner les soins et se consacrer à l'éducation de ses jeunes enfants; cette période ne peut être supérieure à trois années à dater de chaque naissance.

» Art. 123. — Pour le calcul des périodes de quinze mois et de deux ans, il n'est pas tenu compte :

» 4° de la durée de la période au cours de laquelle la travailleuse-mère a effectivement interrompu son emploi salarié ou sa période de chômage pour donner les soins et se consacrer à l'éducation de ses jeunes enfants; cette période ne peut être supérieure à trois années à dater de chaque naissance.

» Vous remarquerez qu'aucune obligation d'avoir repris le travail n'est exigée, mais que le délai est limité à trois années à dater de chacune des naissances.

» Je ne puis, bien à regret, pour une raison propre au régime de l'emploi et du chômage, envisager de prolonger ce délai en faveur de la mère d'un enfant handicapé : un éloignement non interrompu de six ans est incompatible avec la disponibilité du marché de l'emploi et compromet toute possibilité de retrouver une place sur le marché du travail ».

Il convient de signaler que l'avis émanant du Comité de Gestion et se rapportant à la présente lettre est favorable.

3. La portée de la proposition de loi, rappelons le, est de « neutraliser » lors de la reprise de l'activité professionnelle, les effets de la période d'interruption en matière de droits sociaux, d'une part, et de valoriser les années de cette interruption pour le calcul de la pension de retraite de la mère, d'autre part. Le moment est venu de faire le point.

En premier lieu, la période de stage a-t-elle déjà été raccourcie ou supprimée dans les secteurs où elle est requise; en deuxième lieu, la période d'interruption a-t-elle été assimilée à des années de carrière, là où l'octroi de prestations dépend de conditions de carrière professionnelle ?

Enfin, il y a lieu d'examiner la valorisation de l'interruption dans le secteur des pensions.

a) Le raccourcissement ou la suppression du stage.

Deux branches d'un secteur de la sécurité sociale prévoient une période de stage : l'assurance-soins de santé et l'assurance-indemnités.

Pour ouvrir le droit aux prestations de l'assurance-soins de santé et de l'assurance-indemnités, les titulaires doivent en principe accomplir un stage de six mois totalisant cent-vingt jours de travail (art. 66, § 1, de la loi du 9 août 1963, et art. 204 de l'arrêté royal du 4 novembre 1963).

besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid en het ministerieel besluit van 4 juni 1964 inzake werkloosheid, het voorstel van Mevr. Verlact-Gevaert in elke van de betrokken sectoren van de sociale zekerheid tot uiting dient te komen.

» Ik heb het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening de volgende twee voorstellen voorgesteld : het eerste betreffende de verwerving van de hoedanigheid van gerechtigde (artikel 118 van voormeld koninklijk besluit), het tweede in verband met het behoud van deze hoedanigheid (artikel 123 van hetzelfde besluit) :

» Art. 118. — De in het eerste lid bedoelde referteperiode kan verlengd worden met het aantal dagen tijdens welke de werkneemster-moeder werkelijk haar bezoldigde betrekking heeft onderbroken om haar jonge kinderen te verzorgen en zich met hun opvoeding bezig te houden.

» Art. 123. — Voor de berekening van de perioden van vijftien maanden en van twee jaar wordt geen rekening gehouden :

» 4° met de duur van de periode tijdens welke de werkneemster-moeder werkelijk haar bezoldigde betrekking of haar werkloosheidsperiode heeft onderbroken om haar jonge kinderen te verzorgen of zich met hun opvoeding bezig te houden; deze periode mag drie jaar na elke geboorte niet overschrijden.

» U gelieve op te merken dat geen enkele verplichting van werkherhating wordt vereist, maar dat de termijn tot drie jaar, vanaf elke geboorte, wordt beperkt.

» Tot mijn spijt kan ik een verlenging van deze termijn ten gunste van de moeder van een minder-valide kind niet overwegen, om redenen die aan de regeling voor arbeidsvoorziening en werkloosheid eigen zijn : een niet onderbroken verwijdering van zes jaar is niet verenigbaar met de beschikbaarheid voor de arbeidsbemiddeling en brengt elke kans op een nieuwe betrekking op de arbeidsmarkt in het gedrang ».

Er zij vermeld dat het bij dit schrijven aansluitend advies van het Beheerscomité van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening gunstig was.

3. Zoals reeds gezegd, heeft het wetsvoorstel tot doel om bij de hervatting van de beroepsarbeid, enerzijds de gevolgen van de onderbreking inzake het behoud van de sociale rechten ongedaan te maken en anderzijds de jaren van die onderbreking in aanmerking te doen nemen bij de berekening van het rustpensioen van de moeder. Thans moet de balans opgemaakt worden.

In de eerste plaats rijst de vraag of de wachttijd, in de sectoren waar die is opgelegd, reeds ingekort of afgeschaft werd; in de tweede plaats, of de periode van de onderbreking gelijkgesteld werd met jaren carrière in de gevallen waarin de toekenning van uitkeringen afhankelijk is van bepaalde voorwaarden inzake beroepsloopbaan.

Ten slotte moet worden nagegaan of het tijdvak van de onderbreking in aanmerking genomen wordt in de pensioen-sector.

a) Inkorting of afschaffing van de wachttijd.

In twee takken van een sector van de sociale zekerheid bestaat een wachttijd : de verzekering inzake geneeskundige verzorging en de uitkeringsverzekering.

Om recht te hebben op de prestaties van de verzekering inzake geneeskundige verzorging en van de uitkeringsverzekering moet de gerechtigde in principe een wachttijd van zes maanden met in totaal honderdtwintig werkdagen achter de rug hebben (art. 66, § 1, van de wet van 9 augustus 1963 en art. 204 van het koninklijk besluit van 4 november 1963).

Le Roi peut cependant déterminer les conditions dans lesquelles certaines catégories de titulaires sont dispensés de l'accomplissement du stage, soit pour le droit aux prestations de santé, soit pour le droit aux indemnités, soit pour le droit à toutes les prestations.

Il peut également, dans les conditions qu'il détermine, réduire la durée du stage, en ce qui concerne le droit aux indemnités, notamment lorsqu'il s'agit de femmes titulaires qui ont interrompu, pour des raisons d'ordre familial, une période de travail salarié ou de chômage contrôlé (art. 66, § 2, de la loi précitée).

Sur base de ces dispositions, le Roi a :

1° diminué le stage en matière d'assurance-indemnités en faveur de la travailleuse qui reprend le travail après une interruption motivée par l'éducation d'un enfant.

Les conditions sont fixées dans l'article 214, § 3bis, de l'arrêté royal du 4 novembre 1963 :

« § 3bis. Pour l'octroi de l'indemnité d'incapacité de travail ou de l'allocation pour frais funéraires, le stage prévu à l'article 66 de la loi du 9 août 1963 susvisée est réduit à un mois comprenant au moins vingt jours de travail effectif, en faveur de la femme titulaire qui, ayant cessé de se trouver dans une des situations visées à l'article 45, § 1, de la loi du 9 août 1963, après avoir accompli le stage visé ci-dessus ou en avoir été dispensée, se trouve à nouveau assujettie à la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs ou à l'arrêté-loi du 10 janvier 1945 concernant la sécurité sociale des ouvriers mineurs et assimilés, pour autant que l'interruption qui ne peut être fractionnée :

» 1° ait pour but, suivant une déclaration écrite de la titulaire, de lui permettre de se consacrer à l'éducation d'un enfant vivant sous son toit, personne à charge de la titulaire elle-même, de son conjoint ou du titulaire dont la femme est la ménagère non rétribuée;

» 2° se situe dans la période de trois ans qui suit la date de la naissance de l'enfant;

» La période de trois ans est doublée lorsqu'il s'agit d'un enfant bénéficiant de l'allocation supplémentaire pour enfants handicapés, octroyée en application de la législation relative aux allocations familiales pour travailleurs salariés ou de celle relative aux allocations familiales pour travailleurs indépendants.

» Lorsqu'une nouvelle naissance survient avant la fin de l'interruption, celle-ci peut être prolongée, sans pouvoir dépasser respectivement les trois ou les six années suivant la date de cette nouvelle naissance ».

La titulaire n'est tenue de remettre la déclaration écrite dont il est question au 1° de cet article que pour autant qu'elle réclame les prestations de l'assurance indemnités dans les six premiers mois de la reprise du travail (Circulaire de l'I.N.A.M.I., O.A. n° 72/236).

La commission a estimé qu'il n'y avait pas lieu de modifier cette disposition pour la rendre conforme à la proposition de loi;

2° dispensé du stage pour le droit aux prestations de santé la femme titulaire visée à l'article 214, § 3bis, repris ci-dessus (art. 214, § 2, 8°, de l'arrêté royal précité).

Cette disposition étant plus favorable que la proposition de loi, elle n'a pas été remise en cause par la commission.

De Koning kan evenwel de voorwaarden vaststellen waaronder sommige categorieën van gerechtigden vrijgesteld worden van de wachttijd hetzij wat het recht op geneeskundige verstrekkingen, hetzij wat het recht op uitkeringen betreft, hetzij om recht te hebben op alle prestaties.

Onder de door Hem te bepalen voorwaarden kan de Koning ook de duur van de wachttijd inkorten wat het recht op uitkeringen betreft, met name wanneer het gaat om vrouwelijke rechthebbenden die om gezinsredenen een periode van loonarbeid of van gecontroleerde werkloosheid hebben onderbroken (art. 66, § 2, van de voornoemde wet).

Op grond van die bepalingen heeft de Koning :

1° de duur van de wachttijd inzake uitkeringsverzekering ingekort ten behoeve van de werknemers die hun werk hervatten na een onderbreking met het oog op de opvoeding van hun kind.

De voorwaarden daartoe zijn vastgesteld in artikel 214, § 3bis, van het koninklijk besluit van 4 november 1963 :

« § 3bis. Voor de toekenning van de uitkering wegens arbeidsongeschiktheid of van de uitkering voor begrafeniskosten, wordt de in artikel 66 van de vorenbedoelde wet van 9 augustus 1963 bepaalde wachttijd verminderd tot een maand die ten minste 20 dagen werkelijke arbeid omvat, ten gunste van de vrouwelijke gerechtigde die, na zich niet langer in één van de toestanden te bevinden bedoeld in artikel 45, § 1, van de wet van 9 augustus 1963, na de hiervoren beoogde wachttijd te hebben volbracht of daarvan te zijn vrijgesteld, opnieuw onderworpen is aan de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders of aan de besluitwet van 10 januari 1945 betreffende de maatschappelijke zekerheid der mijnwerkers en ermede gelijkgestellten, voor zover de onderbreking, die niet mag verdeeld zijn :

» 1° tot doel heeft, op grond van een geschreven verklaring van de gerechtigde, haar toe te laten zich te wijden aan de opvoeding van een kind dat met haar onder hetzelfde dak woont, persoon ten laste is van de gerechtigde zelf, van haar echtgenoot of van de gerechtigde waarvan de vrouw de niet bezoldigde huishoudster is;

» 2° in de periode valt van drie jaar volgend op de geboortedatum van het kind.

» De periode van drie jaar wordt verdubbeld wanneer het een kind betreft dat de bijkomende bijslag voor minderjarige kinderen geniet bij toepassing van de wetgeving betreffende de kinderbijslag voor werknemers of van die betreffende de kinderbijslag voor zelfstandigen.

» Wanneer een nieuwe geboorte zich voordoet vóór het einde van de onderbreking, kan deze worden verlengd, zonder respectievelijk de drie jaar of de zes jaar volgend op de datum van deze nieuwe geboorte te mogen overschrijden ».

De gerechtigde is alleen verplicht de in het 1° van dit artikel bedoelde schriftelijke verklaring voor te leggen wanneer zij aanspraak maakt op de verstrekkingen van de uitkeringsverzekering binnen zes maanden na de hervatting van de arbeid (Omzendbrief van het R.I.Z.I.V., V.I. n° 72/236).

De commissie is van oordeel dat deze bepaling niet gewijzigd dient te worden om tot een overeenstemming te komen met het wetsvoorstel;

2° de door het hierboven vermeld artikel 214, § 3bis, bedoelde vrouwelijke gerechtigde van de wachttijd inzake geneeskundige prestaties vrijgesteld (art. 214, § 2, 8°, van voornoemd koninklijk besluit).

Daar deze bepaling gunstiger uitvalt dan het wetsvoorstel, heeft de commissie er niet willen over discussiëren.

b) Dans le secteur de l'assurance contre le chômage et dans celui des allocations familiales pour travailleurs salariés, lorsqu'il s'agit d'allocations majorées en faveur des orphelins et des enfants de travailleurs malades, l'octroi des prestations dépend de la carrière professionnelle du bénéficiaire en assurance-chômage ou de celle du travailleur qui ouvre le droit en matière d'allocations familiales.

Les articles 118 et suivants de l'arrêté royal relatif à l'emploi et au chômage fixent les conditions d'admission au bénéfice des allocations de chômage; l'article 123 du même arrêté traite de la conservation de la qualité de bénéficiaire.

Pour être admis au bénéfice des allocations de chômage, le travailleur doit justifier d'une occupation pendant un certain nombre de journées de travail au cours d'un certain nombre de mois croissants en fonction de l'âge du travailleur et précédant la demande d'admission au bénéfice des allocations de chômage.

La travailleuse qui interrompt son activité professionnelle pour éduquer son enfant serait exclue du bénéfice des allocations car, dans tous les cas visés à l'article 118 précité, la carrière requise tombe dans la période de trois ans d'interruption.

Une modification s'impose et le Ministre de l'Emploi et du Travail y est favorable. La modification qu'il propose d'introduire par arrêté royal figure sous la rubrique 2 de la discussion générale.

Ce texte n'a pas été discuté en commission et celle-ci n'a pas cru nécessaire de légiférer à ce sujet.

Cependant la modification annoncée en mai 1972 n'étant toujours pas réalisée, la commission a prié instamment le Ministre de la Prévoyance sociale d'insister auprès de son collègue compétent pour que la modification soit réalisée dans un bref délai.

En ce qui concerne les allocations familiales majorées en faveur des enfants de travailleurs handicapés et des orphelins, la carrière professionnelle requise est fixée respectivement aux articles 56, § 2, 4° et 5° et 56bis, § 2, b, 1° et 2°, des lois coordonnées relatives aux allocations familiales pour travailleurs salariés.

Ici aussi est prévue une période d'activité qui se situerait dans la période d'interruption de travail envisagée par la proposition de loi.

Une modification de l'article 57bis des mêmes lois, par laquelle la période d'interruption de travail serait assimilée à des journées effectivement consacrées au travail, pourrait apporter la solution.

En vertu du dernier alinéa de cet article, le Roi a le pouvoir nécessaire. La raison pour laquelle la commission n'a pas retenu cette solution est exposée à la rubrique 4 ci-après.

c) La valorisation des années d'interruption pour le calcul de la pension de retraite de la travailleuse peut être réalisée soit par arrêté royal, soit sans aucune modification.

Selon l'article 3, 2°, de l'arrêté royal n° 50 du 24 octobre 1967 relatif à la pension de retraite et de survie des travailleurs salariés, le Roi peut, suivant les modalités qu'il détermine, étendre le bénéfice du régime à d'autres personnes que celles visées à l'article 1 du même arrêté royal.

Conformément à cette disposition, le Roi pourrait n'imposer pour les périodes d'interruption que le versement de cotisations correspondantes à celles des travailleurs.

b) In de sector van de werkloosheidsverzekering en van de kinderbijslag voor werknemers — wanneer het gaat om verhoogde bijslag ten gunste van wezen en kinderen van zieke werknemers — hangt de toekenning van de prestaties af van de beroepsloopbaan van de persoon die gerechtigd is op werkloosheidsuitkering of van de ouder in wiens hoofd het recht op kinderbijslag ontstaat.

De artikelen 118 en volgende van het koninklijk besluit betreffende de tewerkstelling en de werkloosheid bepalen de voorwaarden waaronder de werkloosheidsuitkeringen kunnen worden toegekend; artikel 123 van hetzelfde besluit bepaalt hoe de hoedanigheid van gerechtigde behouden blijft.

Indien de werknemer aanspraak wil kunnen maken op de werkloosheidsuitkeringen, moet hij het bewijs leveren van zijn tewerkstelling gedurende een aantal werkdagen in de loop van een aantal maanden — deze nemen toe naar gelang van de leeftijd van de werknemers — vóór de aanvraag om werklozensteun.

De werknemster die haar beroepsactiviteit onderbreekt om haar kind op te voeden, zou van deze uitkeringen uitgesloten zijn aangezien de vereiste loopbaan — in al de in artikel 118 bedoelde gevallen — samenvalt met de periode van drie jaar onderbreking.

Daarom is een wijziging noodzakelijk en de Minister van Arbeid en Tewerkstelling is daar voorstander van. De wijziging die hij door middel van een koninklijk besluit wil invoeren, komt voor in rubriek 2 van de algemene bespreking.

De commissie heeft deze tekst niet besproken en oordeelt dat het niet nodig is in dit verband een wettekst op te stellen.

Aangezien echter de in mei 1972 aangekondigde wijziging nog steeds niet verwezenlijkt is, verzoekt de commissie de Minister van Sociale Voorzorg bij zijn in dezen bevoegde collega aan te dringen om die wijzigingen binnen de kortst mogelijke tijd in te voeren.

De beroepsloopbaan die vereist is om in aanmerking te komen voor de verhoogde kinderbijslag ten gunste van de kinderen van minder valide werknemers en de wezen is respectievelijk vastgesteld in de artikelen 56, § 2, 4° en 5°, en 56bis, § 2, b, 1° en 2°, van de gecoördineerde wetten betreffende de kinderbijslag voor werknemers.

Ook in dit geval is een arbeidstijdvak bepaald, dat met de in het wetsvoorstel voorgestelde werkonderbreking zou samenvallen.

Een oplossing zou kunnen worden gevonden dank zij de wijziging van artikel 57bis van dezelfde wetten, waardoor de periode van werkonderbreking zou gelijkgesteld worden met de werkelijk gepresteerde arbeidsdagen.

Het laatste lid van dit artikel verleent aan de Koning daartoe de nodige bevoegdheid. In de rubriek 4 hieronder wordt uiteengezet waarom de commissie deze oplossing niet heeft gekozen.

c) Het in aanmerking nemen van de jaren van onderbreking voor de berekening van het rustpensioen van de werknemster kan bij koninklijk besluit gebeuren of zelfs zonder enigerlei wijziging.

Overeenkomstig artikel 3, 2°, van het koninklijk besluit n° 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers kan de Koning op de wijze die Hij bepaalt, het genot van de regeling uitbreiden tot andere personen dan die beoogd in artikel 1 van hetzelfde koninklijk besluit.

Krachtens deze tekst zou de Koning kunnen bepalen dat, voor de perioden van onderbreking, slechts de storting is vereist van de bijdragen die overeenstemmen met die van de werknemers.

D'autre part, l'interruption peut être la cause exceptionnelle, admise par l'O.N.P.T.S. et dont il est question à l'article 6, § 3, de l'arrêté royal du 21 décembre 1967 portant règlement général du régime de pensions de retraite et de survie des travailleurs salariés, par laquelle le bénéfice de l'arrêté royal n° 50 continue à être octroyé.

Dans ce cas, selon le § 4 du même article, les versements de la travailleuse comporteront tant les cotisations patronales que celles du travailleur. Aucune de ces deux possibilités n'a été retenue, quoique le mode de paiement que permettait la première corresponde au vœu de la commission.

4. Avant de passer à l'examen des articles, il y a lieu de rapporter brièvement les débats qui ont eu lieu en commission au sujet de la technique juridique à suivre.

Un premier point litigieux était de déterminer s'il fallait procéder par voie légale, alors que les modifications proposées peuvent être introduites par des arrêtés d'exécution, comme ce fut le cas pour les deux secteurs de l'assurance maladie-invalidité. D'autre part, aucune objection n'a été soulevée quant à la réalisation future par arrêtés, des modifications à apporter en matière de chômage.

Une autre raison pour procéder de préférence par voie d'arrêtés est que la proposition, comme l'ont souligné entre autres les organismes consultés, présente certaines discordances et imprécisions qui exigent qu'elle soit amendée en profondeur.

Afin de sauvegarder l'initiative parlementaire, la commission décida alors par 14 voix et 5 abstentions, d'introduire par voie légale les modifications encore nécessaires.

La question de savoir s'il convenait d'adopter la technique d'une loi à formulation très générale devait être résolue.

Chaque secteur de la sécurité sociale a une technique juridique qui lui est propre et la rubrique précédente a permis de constater qu'il en est ainsi en matière de stage. C'est pourquoi, le législateur a hésité à adopter une loi « passe-partout » couvrant plusieurs secteurs sans les distinguer les uns des autres, comme le propose l'auteur de la proposition de loi.

III. — Discussion des articles.

Il ressort de la rubrique 3 de la discussion générale que la proposition n'a plus que deux secteurs de la sécurité sociale à modifier, celui des allocations familiales en ce qui concerne les dispositions relatives à la période de référence exigée pour l'octroi des allocations majorées d'orphelins et d'enfants d'invalides, et celui des pensions afin de valider la période d'interruption.

Ni le titre de la proposition, ni son contenu ne peuvent être maintenus.

Le Gouvernement a déposé les amendements nécessaires qui figurent dans le Document n° 42/2.

Bovendien kan de onderbreking de door de Rijksdienst voor Werknemerspensionen aangenomen uitzonderlijke reden zijn, waarvan sprake is in artikel 6, § 3, van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement in verband met het rust- en overlevingspensioen der werknemers, zodat de voordelen van het koninklijk besluit n° 50 verder kunnen verleend worden.

In dat geval zullen krachtens § 4 van hetzelfde artikel de storting van de werkneemster zowel de bijdrage van de werkgever als die van de werknemer omvatten. Geen enkele van deze twee mogelijkheden komt in aanmerking, hoewel de betalingswijze, door de eerste mogelijkheid geschapen, met de wens van de commissie overeenstemt.

4. Vooraleer de bespreking van de artikelen aan te vatten, willen wij bondig de debatten weergeven die in de commissie hebben plaatsgegrepen in verband met de aan te wenden juridische techniek.

De eerste vraag was of een wet nodig is, aangezien de voorgestelde wijzigingen door middel van uitvoeringsbesluiten tot stand kunnen worden gebracht, zoals het geval is geweest met de beide sectoren van de ziekte- en invaliditeitsverzekering. Bovendien is er geen bezwaar gemaakt tegen de voorgenomen wijziging van de wetgeving inzake werkloosheid door middel van uitvoeringsbesluiten.

Een andere reden waarom koninklijke besluiten de voorkeur verdienen bestaat hierin dat het voorstel, zoals onder meer door de geraadpleegde instellingen is opgemerkt, tegenstrijdigheden en onduidelijkheden bevat, zodat het grondig zal moeten worden gewijzigd.

Ten einde het parlementair initiatief veilig te stellen, besliste de commissie met 14 stemmen en 5 onthoudingen de nog resterende vereiste wijzigingen bij wet te verwezenlijken.

Vervolgens moest de vraag worden beantwoord of hier de techniek van een zeer algemeen gestelde wet diende te worden gebruikt.

Elke sector van de sociale zekerheid heeft een eigen juridische techniek; hierboven werd er reeds op gewezen dat dit het geval is met betrekking tot de wachttijd. Daarom heeft de wetgever geaarzeld een « passe-partout-wet » uit te vaardigen die, zoals door de auteur van het wetsvoorstel gesuggereerd wordt, verscheidene sectoren zou bestrijken, zonder onderscheid te maken tussen die sectoren.

III. — Bespreking van de artikelen.

Uit de rubriek 3 van de algemene bespreking blijkt dat het voorstel nog slechts twee sectoren van de sociale zekerheid moet wijzigen: nl. die van de kinderbijslag wat betreft de bepalingen die verband houden met de referentieperiode die vereist is voor de toekenning van de verhoogde bijslag voor wezen en kinderen van invaliden, en die van de pensioenen wat betreft het in aanmerking nemen van de onderbrekingsperiode.

Noch het opschrift van het wetsvoorstel, noch de inhoud ervan kunnen behouden blijven.

De Regering heeft daartoe de nodige amendementen voorgesteld (*Stuk* n° 42/2).

Article 1.

Les modifications suivantes sont apportées à cet article, par amendement du Gouvernement.

Au premier alinéa :

1° il est indiqué quels secteurs sont visés;

2° là où la proposition prenait comme critère pour la travailleuse la sujétion à un régime belge de sécurité sociale, il est précisé que la travailleuse doit en principe être engagée dans les liens d'un contrat de louage de travail; c'est ce critère qui sert de base dans les lois de sécurité sociale.

L'amendement tient compte du souhait de la commission de voir également bénéficier de la loi les personnes qui ne seraient pas engagées sous un tel lien mais auxquelles l'application de la loi du 27 juin 1969 sur la sécurité sociale des travailleurs est étendue.

Au deuxième alinéa :

La commission a débattu la question de savoir à partir de quel moment la travailleuse pourrait interrompre son activité sous le bénéfice des présentes dispositions, lorsqu'il s'agit d'éduquer un enfant adopté.

La procédure d'adoption est longue et souvent précédée d'une période d'essai. Si l'on doit attendre que la procédure d'adoption soit terminée, l'interruption en faveur des enfants adoptés n'aura que peu d'effets. C'est pourquoi il est précisé que dès le moment où l'enfant est recueilli en vue d'adoption, la loi sera applicable.

Au cas où l'adoption n'aboutirait pas, la travailleuse ne pourrait prétendre aux avantages prévus dans la proposition.

En matière d'assurance maladie-invalidité dont il est question sous la rubrique 3 de la discussion générale, les critères retenus pour les enfants sont différents : il y est question de l'enfant vivant sous le toit de la titulaire, personne à sa charge, à celle de son conjoint ou du titulaire dont la femme est la ménagère non rétribuée.

Un amendement en ce sens de M. Flamant a été retiré.

L'expérience a démontré que le critère de la « personne à charge » est difficile à circonscrire; c'est pourquoi il est préférable de ne pas le reprendre ici.

L'amendement ainsi que l'article amendé ont été adoptés à l'unanimité.

Art. 2.

Cet article est remplacé par un amendement du Gouvernement.

La travailleuse devra, avant l'interruption, avoir été assujettie à un régime belge de sécurité sociale pendant douze mois précédant la naissance ou la date à laquelle l'enfant est recueilli en vue de l'adoption.

Il y a lieu de remarquer que l'assujettissement est fonction de la naissance de l'enfant et non pas de la date de l'interruption du travail en vue de l'éducation. Il en découle que la période de congé légal qui suit l'accouchement et pendant

Artikel 1.

In dit artikel worden bij wijze van amendement door de Regering de volgende wijzigingen aangebracht.

In het eerste lid :

1° bepaald wordt welke sectoren bedoeld worden;

2° het voorstel nam als criterium aan dat de werkneemster viel onder een Belgische regeling van sociale zekerheid; thans wordt gepreciseerd dat zij principieel door een arbeidsovereenkomst moet gebonden zijn; dat criterium wordt in de wetten betreffende de sociale zekerheid als grondslag aangenomen.

Het amendement houdt rekening met de door de commissie uitgesproken wens dat de personen die niet door een arbeidsovereenkomst gebonden zijn, maar op wie de wet van 27 juni 1969 betreffende de maatschappelijke zekerheid van de werknemers werd uitgebreid, eveneens op de voordelen van de wet aanspraak kunnen maken.

In het tweede lid :

De commissie heeft van gedachten gewisseld over de vraag vanaf welk ogenblik de werkneemster op het genot van deze bepalingen aanspraak kan maken, wanneer zij haar beroepsactiviteit onderbreekt om een aangenomen kind op te voeden.

De procedure inzake adoptie is lang en wordt vaak voorafgegaan door een proeftijd. Indien men het einde van de desbetreffende procedure dient af te wachten, zal de onderbreking ten gunste van de geadopteerde kinderen maar weinig gevolgen hebben. Daarom wordt bepaald dat de wet van toepassing is zodra het kind voor adoptie wordt opgenomen.

Wordt de adoptie later door het gerecht niet gehomologeerd of uitgesproken, dan kan de werkneemster geen aanspraak maken op de in het voorstel bepaalde voordelen.

Inzake de onder rubriek 3 van de algemene bespreking behandelde ziekte- en invaliditeitsverzekering zij opgemerkt dat de voor de kinderen in aanmerking genomen criteria verschillen : er is sprake van het kind dat onder het dak van de gerechtigde woont en dat te zijnen laste is, ten laste van zijn echtgenoot of van de gerechtigde wiens vrouw de niet bezoldigde huishoudster is.

Een desbetreffend amendement van de heer Flamant wordt ingetrokken.

De ondervinding heeft geleerd dat het criterium « persoon ten laste » moeilijk te omschrijven is en het is dan ook verkieslijk het hier niet op te nemen.

Het amendement en het gewijzigde artikel worden eenparig aangenomen.

Art. 2.

Dit artikel wordt vervangen door een amendement van de Regering.

De werkneemster moet vóór de onderbreking vallen onder een Belgische regeling van sociale zekerheid en wel gedurende de twaalf maanden vóór de geboorte van het kind of vóór de datum waarop het voor adoptie is opgenomen.

Er zij op gewezen dat bedoelde verplichting afhankelijk is van de geboortedatum van het kind en niet van de datum waarop het werk onderbroken wordt om het kind op te voeden. De wettelijke rustperiode na de bevalling tijdens welke de werkneemster nog altijd gebonden is door de

laquelle la travailleuse est toujours sous les liens du contrat de louage de travail et assujettie à la sécurité sociale n'est pas comprise dans les douze mois d'assujettissement requis afin de pouvoir bénéficier de la loi.

Les douze mois de travail ne sont pas exigés pour la période de reprise du travail se situant entre deux périodes d'interruption pour éduquer des enfants : telle est la portée du second alinéa de l'amendement.

L'amendement est adopté à l'unanimité.

Art. 3.

Cet article est également remplacé par un amendement du Gouvernement. Celui-ci règle le problème de la période de référence en matière d'allocations familiales pour orphelins et enfants de travailleurs invalides.

Il est adopté à l'unanimité.

Art. 4.

Cet article qui règle le problème de la valorisation des années d'interruption pour le calcul de la pension de retraite de la travailleuse a été remplacé par un amendement du Gouvernement afin de préciser :

1° que la travailleuse n'a pas l'obligation de régulariser la période d'interruption;

2° que la régularisation se fait moyennant cotisations;

3° que le Roi a le pouvoir de fixer le montant et les modalités de paiement.

Au sujet du 2°, la commission et le Ministre ont été d'accord pour que les cotisations ne comprennent que la part du travailleur et non celle de l'employeur, sur base d'une rémunération calculée comme pour les périodes d'assimilation existantes, c'est-à-dire sur base du salaire de la dernière année ou d'un forfait si la travailleuse était chômeuse avant l'interruption.

L'amendement est adopté à l'unanimité.

Le bénéfice de la présente proposition ne pourra être invoqué que si la travailleuse reprend une activité professionnelle salariée. La proposition prévoyait que la reprise devait avoir lieu dans les trente jours suivant le troisième anniversaire de la naissance; cette précision ne figure plus dans le texte adopté.

L'intitulé a été remplacé en raison des modifications apportées au texte original de la proposition de loi.

L'ensemble de la proposition telle qu'elle figure ci-après, est également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

Le Président,

O. DE MEY.

arbeidsovereenkomst en onderworpen aan de sociale zekerheid wordt aldus niet meegerekend in de twaalf maanden onderwerping aan de sociale zekerheid, die vereist is om de voordelen van de wet te genieten.

De twaalf maanden arbeid zijn niet vereist voor de periode van werkhervatting die gelegen is tussen twee perioden van onderbreking om kinderen op te voeden. Dat is de strekking van het tweede lid van het amendement.

Het amendement wordt eenparig aangenomen.

Art. 3.

Ook dit artikel is vervangen door een regeringsamendement. Dit laatste regelt het probleem van de referteperiode inzake kinderbijslag voor wezen en kinderen van minder-valide werknemers.

Het wordt eenparig aangenomen.

Art. 4.

Dit artikel, dat het probleem regelt van het in aanmerking nemen van de jaren onderbreking met het oog op de berekening van het rustpensioen van de werknemster, is vervangen door een regeringsamendement ten einde nader te bepalen :

1° dat de werknemster niet verplicht is de onderbrekingsperiode te regulariseren;

2° dat de regularisatie geschiedt door middel van bijdragen;

3° dat de Koning gemachtigd is om het bedrag en de betalingswijze van die bijdragen vast te stellen.

In verband met het 2° waren de commissie en de Minister het eens dat de bijdragen alleen het aandeel van de werknemer en niet dat van de werkgever hoeven te omvatten, zulks op grond van een loon dat berekend wordt zoals voor de bestaande assimilatieperioden, d.w.z. op grond van het tijdens het laatste jaar verdiende loon of van een forfaitair bedrag, indien de werknemster vóór de werkonderbreking werkloos was.

Het amendement wordt eenparig aangenomen.

De werknemster zal op de voordelen van het onderhavige wetsvoorstel slechts aanspraak kunnen maken, indien zij opnieuw beloonde beroepsarbeid verricht. Volgens het wetsvoorstel diende de hervatting van de arbeid te geschieden binnen dertig dagen na de derde verjaardag van de geboorte; die precisering komt niet meer voor in de aangenomen tekst.

Het opschrift werd vervangen ingevolge de wijzigingen die in het oorspronkelijk wetsvoorstel werden aangebracht.

Het gehele wetsvoorstel wordt, zoals het hierna voorkomt, eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

A. DENEIR.

De Voorzitter,

TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.

(NOUVEL INTITULE.)

PROPOSITION DE LOI

améliorant dans certains régimes de sécurité sociale la situation de la mère salariée qui cesse temporairement d'être assujettie à la sécurité sociale.

Article 1.

La travailleuse qui, pour élever son propre enfant jusqu'à l'âge de trois ans, cesse temporairement d'être engagée dans les liens d'un contrat de louage de travail ou d'effectuer des prestations de travail visées à l'article 2, § 1, 1°, de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs, bénéficie dans les régimes des allocations familiales et des pensions des travailleurs salariés, des avantages prévus par la présente loi.

Sont assimilés aux propres enfants de la travailleuse, les enfants de l'époux et les enfants adoptés, et ce à partir de la date à laquelle la travailleuse recueille l'enfant en vue de son adoption.

Si l'enfant est handicapé, ou s'il souffre d'une maladie de longue durée, cette période peut être prolongée jusqu'à ce qu'il ait atteint l'âge de six ans.

Le Roi définit ce qu'il faut entendre par « enfant handicapé » et par « maladie de longue durée ».

Art. 2.

Pour bénéficier des dispositions de la présente loi, la travailleuse doit avoir été assujettie sans interruption à un régime belge de sécurité sociale pour travailleurs salariés durant les douze mois précédant la naissance des enfants visés à l'article 1 ou la date à laquelle elle les a recueillis.

Pour l'application de l'alinéa précédent, la période de non-assujettissement pour le motif visé à l'article 1 et qui peut donner lieu à l'application de la présente loi, est assimilée à une période d'assujettissement.

Art. 3.

Pour l'octroi des allocations familiales d'orphelin au taux majoré, les périodes de non-assujettissement de la travailleuse à la sécurité sociale pour le motif visé à l'article 1, sont assimilées à des périodes d'assujettissement.

Il en est de même pour l'octroi des allocations familiales majorées en faveur des enfants des travailleuses malades atteintes d'une incapacité de travail de 66 % au moins.

Art. 4.

Les périodes de non-assujettissement de la travailleuse à la sécurité sociale, pour le motif visé à l'article 1, peuvent être prises en considération pour la fixation du droit à la pension de retraite, moyennant versement de cotisations dont le montant et les modalités de paiement sont fixés par le Roi.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

(NIEUW OPSCHRIFT.)

WETSVOORSTEL

tot verbetering van de toestand van de bezoldigde moeder die tijdelijk ophoudt onderworpen te zijn aan de maatschappelijke zekerheid in sommige regelingen van de maatschappelijke zekerheid.

Artikel 1.

De werknemster die tijdelijk ophoudt verbonden te zijn door een arbeidsovereenkomst of arbeidsprestaties te verrichten als bedoeld bij artikel 2, § 1, 1°, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, om een eigen kind tot de leeftijd van drie jaar op te voeden, verkrijgt in de regeling van de kinderbijslag en van de pensioenen voor werknemers de bij deze wet bepaalde voordelen.

Met eigen kinderen worden gelijkgesteld de kinderen van de echtgenoot en de geadopteerde kinderen, zulks vanaf het ogenblik dat de werknemster het kind opneemt met het oog op de adoptie.

Die periode kan worden verlengd totdat het kind de leeftijd van zes jaar bereikt, indien het kind gehandicapt is of lijdt aan een langdurige ziekte.

De Koning bepaalt wat moet worden verstaan onder « gehandicapt kind » en « langdurige ziekte ».

Art. 2.

Om het voordeel van de bepalingen van deze wet te kunnen genieten, moet de werknemster zonder onderbreking onderworpen zijn geweest aan een Belgisch stelsel van maatschappelijke zekerheid voor werknemers gedurende de twaalf maanden die de geboorte of de opname van de bij artikel 1 bedoelde kinderen voorafgaan.

Voor de toepassing van vorig lid wordt de periode van niet-onderwerping om de bij artikel 1 bedoelde reden en die aanleiding kan geven tot de toepassing van deze wet, gelijkgesteld met een periode van onderwerping.

Art. 3.

Voor de toekenning van wezenbijslag tegen de verhoogde schaal, worden de periodes van niet-onderwerping van de werknemster aan de maatschappelijke zekerheid omwille van de in artikel 1 bepaalde reden gelijkgesteld met periodes van onderwerping.

Hetzelfde geldt voor de toekenning van kinderbijslag tegen de verhoogde schaal ten gunste van kinderen van zieke werknemers die ten minste 66 % arbeidsongeschikt zijn.

Art. 4.

De periodes van niet-onderwerping van de werknemster aan de maatschappelijke zekerheid omwille van de in artikel 1 bepaalde reden kunnen in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van het recht op rustpensioen, mits bijdragen te storten waarvan het bedrag en de wijze van betaling door de Koning worden vastgesteld.

ANNEXE.

CONSEIL NATIONAL DU TRAVAIL.

AVIS N° 394.

OBJET : Sauvegarde, en ce qui concerne les avantages accordés par la sécurité sociale, des droits acquis de la mère qui cesse temporairement d'être assujettie à la sécurité sociale.

Le 26 mai 1972, le Ministre de la Prévoyance sociale a demandé l'avis du Conseil national du Travail au sujet d'une proposition de loi de Mme Verlact concernant l'objet précité (*Doc. parl. Chambre*, n° 42/1, session 1971-1972).

Cette demande répondait à une suggestion de la Commission de la Prévoyance sociale de la Chambre qui souhaitait, conformément à une proposition faite par certains comités de gestion concernés, obtenir un avis coordonné sur cette question.

La demande d'avis du Ministre de la Prévoyance sociale porte sur un examen global de la proposition de loi qui touche les différentes branches de la sécurité sociale dans leurs rapports réciproques et doit être mise en corrélation avec la législation en matière de contrats de louages de services.

Sur rapport de sa Commission de la Sécurité sociale, le Conseil a décidé, le 27 septembre 1972, d'adresser au Président de la Chambre des Représentants et au Ministre de la Prévoyance sociale, l'avis suivant :

I. — En ce qui concerne l'adaptation de la législation de la sécurité sociale.

A. — Observations préliminaires concernant la portée de la proposition de loi.

Le Conseil s'est tout d'abord demandé quelle était la portée exacte de la proposition de loi soumise à son examen, dont l'objet, suivant son intitulé, se limite à la sauvegarde, en ce qui concerne les avantages accordés par la sécurité sociale, des droits acquis de la mère qui cesse temporairement d'être assujettie à la sécurité sociale.

Il lui paraît qu'il existe certaines discordances entre cet intitulé précisé par les développements de la proposition et le texte même de celle-ci.

On peut en effet se demander, à la lecture de ses articles 1 et 2, si la portée de ces dispositions de caractère général, est uniquement de neutraliser dans la perspective d'une reprise de travail, les périodes d'interruption de travail définies par elles, au point de vue de l'obtention ou du maintien des droits à la sécurité sociale, ou s'il s'agit également de permettre l'acquisition de certains droits pendant ces périodes.

Le Conseil fait observer à cet égard que l'article 4 de la proposition de loi contient, en ce qui concerne la fixation des droits à la pension, des dispositions prévoyant formellement une telle valorisation pour ce secteur.

B. — Positions de principe du Conseil.

Le Conseil national du Travail, sous réserve des observations émises au point I, C, du présent avis, réaffirme la position de principe formulée dans son avis n° 265 du 29 juin 1967, au sujet d'une proposition de loi, d'objet analogue, du sénateur Smet (*Doc. parl. Sénat* n° 100, session 1966-1967, 12 janvier 1967).

Le Conseil s'y déclarait favorable à la préservation des droits acquis en matière de sécurité sociale au profit des femmes obligées pour des raisons d'ordre familial, d'interrompre temporairement l'exercice de leur profession de travailleuse salariée.

Ces périodes d'interruption de travail seraient, dès lors, neutralisées pour les conditions d'acquisition de ces droits (conditions de stage, de carrière professionnelle...) de sorte qu'une liaison serait assurée, en ces domaines, au moment de la reprise du travail, avec la période antérieure de travail. Ceci implique que les travailleuses ne pourraient acquérir des droits ou en bénéficier durant les périodes mêmes d'interruption.

BIJLAGE.

NATIONALE ARBEIDSRAAD.

ADVIES N° 394.

ONDERWERP: Bescherming van het verworven recht op de voordelen van de sociale zekerheid voor de moeder die tijdelijk ophoudt onderworpen te zijn aan de maatschappelijke zekerheid.

De Minister van Sociale Voorzorg heeft op 26 mei 1972 de Nationale Arbeidsraad om advies verzocht over een wetsvoorstel van Mevr. Verlact betreffende het onder rubriek vermelde object (*Parl. Stuk Kamer*, n° 42/1, zitting 1971-1972).

Met deze vraag werd ingegaan op een wens van de Kamercommissie voor de Sociale Voorzorg die, overeenkomstig een voorstel van bepaalde betrokken beheerscomités, een gecoördineerd advies over dit probleem wenste te ontvangen.

Volgens de bewoordingen van de adviesaanvraag van de Minister van Sociale Voorzorg diende globaal onderzoek te worden gewijd aan het wetsvoorstel dat handelt over de verschillende takken van de sociale zekerheid in hun onderlinge verhouding en dat moet worden gezien in samenhang met de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten.

Op verslag van zijn Commissie voor de Sociale Zekerheid, heeft de Raad op 27 september 1972 besloten aan de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Minister van Sociale Voorzorg navolgend advies te doen geworden :

I. — Wat betreft de aanpassing van de wetgeving op de sociale zekerheid.

A. — Voorafgaande opmerkingen betreffende de draagwijdte van het wetsvoorstel.

De Raad heeft zich in de eerste plaats afgevraagd welke de juiste draagwijdte is van het hem voorgelegde wetsvoorstel, waarvan de opzet, volgens de titel ervan, beperkt is tot de bescherming van de verworven rechten op de voordelen van de sociale zekerheid voor de moeder die tijdelijk ophoudt onderworpen te zijn aan de maatschappelijke zekerheid.

Er lijkt hem een zeker gebrek aan overeenstemming te bestaan tussen deze titel zoals hij omschreven wordt in de toelichting bij het voorstel en de tekst van het voorstel.

Bij de lezing van de artikelen 1 en 2 kan men zich inderdaad afvragen of deze algemene bepalingen enkel ten doel hebben de in het voorstel omschreven periodes van werkonderbreking, in het vooruitzicht van de werkhervatting, te neutraliseren met het oog op het verkrijgen of het behouden van de rechten op sociale zekerheid, of eveneens toelaten tijdens deze periodes bepaalde rechten te verwerven.

De Raad merkt desbetreffend op dat in artikel 4 van het wetsvoorstel, wat de vaststelling van het pensioenrecht betreft, bepalingen voorkomen welke formeel in een dergelijke valorisatie voor deze sector voorzien.

B. — Beginselstandpunt van de Raad.

Onder voorbehoud van de opmerkingen, geformuleerd onder punt I, C, van dit advies, bevestigt de Nationale Arbeidsraad opnieuw het beginselstandpunt dat hij in advies n° 265 van 29 juni 1967 heeft ingenomen omtrent een gelijkaardig wetsvoorstel van senator Smet (*Parl. Stuk Senaat*, n° 100, zitting 1966-1967, 12 januari 1967).

In dat advies sprak de Raad zich uit voor het behoud van de verworven rechten inzake sociale zekerheid voor de vrouwen die om gezinsredenen tijdelijk hun beroep van loonarbeidster moeten onderbreken.

Deze periodes van werkonderbreking zouden derhalve geneutraliseerd worden wat betreft de voorwaarden om deze rechten te verwerven (voorwaarden van wachttijd, van beroepsloopbaan,...) zodat in deze materies een binding zou worden tot stand gebracht tussen het ogenblik van de werkhervatting en de vroegere arbeidsperiode. Dit sluit in dat de werknemers gedurende de onderbrekingsperiode geen rechten zouden kunnen verwerven, noch van rechten zouden kunnen genieten.

C. — *En ce qui concerne les droits à la pension et aux allocations familiales d'orphelins et d'enfants d'invalides.*

1. *En ce qui concerne les droits à la pension.*

Le Conseil constate comme il est dit plus haut, que la proposition de loi tend également à valoriser sous certaines conditions, les périodes d'interruption, pour la fixation des droits à la pension.

Il marque son accord sur le principe de dispositions permettant de telles valorisations, mais estime que l'exercice de ces droits devrait être conditionné par l'obligation pour les intéressées, d'un paiement de cotisations.

Le Conseil, à l'exception des représentants de la F.G.T.B., considère, par analogie avec les dispositions permettant la valorisation des périodes d'études en vue des droits à la pension, que l'effort financier dont dépend l'assimilation, devrait être limité aux cotisations personnelles.

Les représentants de la F.G.T.B. estiment que les cotisations devraient être équivalentes à celles qui sont imposées aux employeurs et aux travailleurs dans le régime dont les intéressées relèvent, tout en étant fixées sur une base forfaitaire.

2. *En ce qui concerne les droits aux allocations familiales majorées pour orphelins et enfants d'invalides.*

Le Conseil propose également que les périodes d'interruption visées dans la proposition de loi, soient prises en considération pour les conditions de carrière professionnelle, en vue des allocations familiales majorées pour orphelins et enfants d'invalides.

D. — *En ce qui concerne la durée des périodes d'interruption.*

Le Conseil marque son accord pour que la durée des périodes d'interruption du travail susceptibles d'être invoquées aux termes de l'article 1 de la proposition de loi, soit strictement limitée.

Le Conseil considère que la durée maximum de ces périodes devrait être de trois ou de six ans, comme le prévoit la proposition.

Il convient, en effet, de tenir compte des déficiences tant quantitatives que qualitatives existant à l'heure actuelle en ce qui concerne l'infrastructure collective d'accueil, de garde et de soins pour les jeunes enfants en général, et l'implantation des écoles et sections pré-gardiennes en particulier.

Le Conseil estime toutefois qu'il devrait être mis fin aussi rapidement que possible à ces lacunes, de telle sorte que les mères qui le désirent, soient à même de reprendre leur activité professionnelle, après une période d'interruption de travail d'une durée sensiblement plus courte que celles de trois ou six ans.

E. — *Quant à la technique législative à utiliser.*

Le Conseil ne s'est pas prononcé sur la question de savoir si la réalisation des objectifs de la proposition de loi devait se faire au moyen d'une loi ou par des dispositions réglementaires.

Dans le cas où l'on aurait recours à la voie législative, le Conseil se référant à ses observations formulées sous le point I, A, de son avis, insiste sur la nécessité de remanier le texte de la proposition de loi, de manière à ce que sa portée soit précisée de façon non équivoque.

Quelle que soit la technique qui serait utilisée, le Conseil demande qu'il soit fait appel au concours des instances de gestion intéressées, pour l'élaboration et la mise en œuvre des modalités concrètes de ces dispositions, en vue notamment d'assurer une application de celles-ci, en conformité avec leur esprit.

II. — *En ce qui concerne l'adaptation de la législation sur les contrats de louage de services.*

Quant aux corrélations évoquées dans la demande d'avis entre la proposition de loi et la législation en matière de contrats de louage de services, le Conseil rappelle et confirme son avis n° 265 du 29 juin 1967 concernant la proposition de loi prérappelée du sénateur Smet.

Cette proposition concernait l'octroi d'un droit d'absence aux travailleuses ayant charge d'enfants, pour leur permettre de soigner ou de garder ces enfants, en cas de maladie.

Le Conseil estimait qu'il serait malaisé de légiférer en cette matière car il s'avèrerait difficile de déterminer les conditions et les modalités d'application d'une telle disposition.

Il était et demeure d'avis, en conclusion, qu'une solution de ces cas, devrait être plutôt recherchée par voie conventionnelle.

C. — *Wat betreft de rechten op pensioen en op kinderbijslagen voor wezen en voor kinderen van invaliden.*

1. *Wat betreft de rechten op pensioen.*

Zoals hoger gezegd, stelt de Raad vast dat het hem voorgelegde wetsvoorstel de periodes van werkonderbreking onder bepaalde voorwaarden eveneens wil valoriseren voor de vaststelling van de pensioenrechten.

Hij gaat akkoord over het beginsel van bepalingen welke dergelijke valorisaties toelaten, doch hij meent dat de uitoefening van deze rechten afhankelijk zou moeten worden gesteld van de verplichting voor de betrokkenen, bijdragen te storten.

De Raad, met uitzondering van de leden die het A.B.V.V. vertegenwoordigen, meent dat, naar analogie met de bepalingen welke de valorisatie van de studieperiodes met het oog op de pensioenrechten toelaten, de financiële inbreng, waarvan de assimilatie afhangt, zou moeten beperkt worden tot de persoonlijke bijdragen.

De leden die het A.B.V.V. vertegenwoordigen zijn van oordeel dat de bijdragen zouden moeten gelijk zijn aan die van de werkgevers en van de werknemers in het stelsel waarvan de betrokkenen afhangen, met dien verstande dat zij op forfaitaire basis zouden worden vastgesteld.

2. *Wat betreft de rechten op verhoogde kinderbijslagen voor wezen en kinderen van invaliden.*

De Raad stelt eveneens voor dat de in het wetsvoorstel bedoelde onderbrekingsperiodes in aanmerking zouden worden genomen voor de voorwaarden inzake beroepsloopbaan, met het oog op het toekennen van verhoogde kinderbijslagen voor wezen en kinderen van invaliden.

D. — *Wat betreft de duur van de onderbrekingsperiodes.*

De Raad gaat er mee akkoord dat de duur van de periodes van werkonderbreking, welke volgens artikel 1 van het wetsvoorstel in aanmerking kunnen komen, strikt zou worden beperkt.

De Raad meent dat de maximumduur van deze periodes naar gelang van het geval drie of zes jaar zou moeten bedragen zoals voorzien is in het voorstel.

Er moet inderdaad rekening worden gehouden met het feit dat er thans zowel kwalitatief als kwantitatief leemten bestaan op het gebied van de collectieve uitrustingen voor onthaal, toezicht en verzorging van jonge kinderen in het algemeen en van inplanting van scholen en peuterscholen in het bijzonder.

De Raad is evenwel van oordeel dat deze leemten zo spoedig mogelijk zouden moeten worden weggewerkt, zodat de moeders die zulks verlangen hun beroepsarbeid kunnen hervatten na een veel kortere periode van werkonderbreking dan drie c.q. zes jaar.

E. — *Met betrekking tot de aan te wenden wetgevende techniek.*

De Raad heeft zich niet uitgesproken over de vraag of de doelstelling van het wetsvoorstel moeten verwezenlijkt worden bij wet of bij verordenende bepalingen.

Indien de voorkeur zou gaan naar een wet, verwijst de Raad naar zijn opmerkingen onder punt I, A, van zijn advies en onderstreept hij de noodzaak de tekst van het wetsvoorstel derwijze te amenderen dat de draagwijdte ervan ondubbelzinnig tot uiting komt.

Afgezien van de techniek welke zal worden gebruikt, vraagt de Raad dat beroep zou worden gedaan op de medewerking van de betrokken beheersinstanties voor het opstellen en het tenuitvoerleggen van de concrete modaliteiten, ten einde onder meer tot een toepassing te komen welke strookt met de geest ervan.

II. — *Wat betreft de aanpassing van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten.*

Wat betreft de onderlinge verhouding waarop in de adviesaanvraag wordt gewezen tussen het wetsvoorstel en de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten, herinnert en bevestigt de Raad zijn advies n° 265 van 29 juni 1967 betreffende voornoemd wetsvoorstel van senator Smet.

Dit voorstel laat de werkneemsters met kinderlast toe van het werk afwezig te zijn om hen in de gelegenheid te stellen hun kinderen in geval van ziekte thuis te kunnen verzorgen.

De Raad was van oordeel dat een tussenkomst van de wetgever in deze materie tot moeilijkheden zou leiden, meer bepaald inzake de vaststelling van de voorwaarden en de toepassingsmodaliteiten van het vermeld beginsel.

Hij was en blijft van oordeel dat voor deze gevallen veeleer naar een oplossing langs conventionele weg moet worden gezocht.